BEATA KOSTRUBIEC
Instytut Psychologii KUL

SPRAWOZDANIE Z OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI PSYCHOLOGICZNEJ „RYSUNEK PROJEKCYJNY W BADANIACH PSYCHOLOGICZNYCH” LUBLIN, 10 MAJA 2002 R.

W dniu 10 maja 2002 r. odbyła się w Lublinie konferencja pt. „Rysunek projekcyjny w badaniach psychologicznych”, zorganizowana przez Mariolę Łagunę oraz Bogusławę Lachowską z Katedry Psychologii Wychowawczej i Rodziny Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Na Konferencję przybyło ponad trzydziestu psychologów z siedmiu ośrodków akademickich, w tym m.in. z Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Opolskiego, Uniwersytetu w Białymstoku, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie oraz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego.

Otwarcia konferencji dokonały prof. dr hab. Stanisława Steuden – Dyrektor Instytutu Psychologii KUL oraz prof. dr hab. Maria Braun-Gałkowska – Kierownik Katedry Psychologii Wychowawczej i Rodziny KUL.

Wykład pod tytułem „Ekspresja plastyczna i jej wartość jako metody projekcyjnej w badaniach psychologicznych” wygłosił prof. dr hab. Stanisław Popek z Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Zwrócił on uwagę, że rysunek jest rodzajem przekazu informacji, a sam obraz jest wcześniejszą formą komunikacji niż pismo. Ukazał także historyczny podział badań nad ekspresją plastyczną. Psycholog zajmujący się analizą rysunku stara się, zdaniem profesora, dotrzeć do różnorodnych informacji o osobowości osoby badanej, analizując kolejno trzy warstwy. Pierwszą z nich jest warstwa treściowa (konkret lub abstrakcja), drugą warstwa formalna (kształt, forma, kolorystyka, walor, układy otwarte lub zamknięte), trzecią warstwą jest analiza strony kreacyjnej rysunku (stopień oryginalności, kreatywności).

Kolejnym wystąpieniem był wykład pani prof. dr hab. Marii Straś-Romanowskiej z Uniwersytetu Wrocławskiego na temat statusu metodologicznego metod projekcyjnych. Profesor Straś-Romanowska jest zdania, że metody projekcyjne należą do metod jakościowych, a ich interpretacja wiąże się ściśle z postępowaniem hermeneutycznym oraz analizą fenomenologiczno-egzystencjalną. Metody jakościowe różnią się od metod ilościowych pod wieloma względami. Zadaniem metod jakościowych jest opisanie człowieka jako istoty wyjątkowej, subiektywnie spostrzegającej świat, mającej właściwe tylko sobie cechy indywidualne. Ponadto metody jakościowe za cel badań stawiają sobie rozpoznanie zjawiska, wyodrębnienie fenomenu oraz zinterpretowanie go; panuje w nich nastawienie holistyczne oraz paradygmat idiograficzny.

Niezwykle cenne w analizach prof. Straś-Romanowskiej było ustalenie, na czym polega subiektywność w stosowaniu metod projekcyjnych. Otóż należy tu odróżnić subiektywność przeżyć osób badanych oraz subiektywność oceny badacza, którą można ograniczyć.

Trzecim w kolejności był referat dr Jolanty Kowal, również reprezentującej Uniwersytet Wrocławski, zatytułowany „Optymalne wielozmiennowe modele regresji w badaniach jakościowych". Autorka wskazała na wiele możliwości współczesnych metod statystycznych w rzetelnym opracowaniu danych jakościowych. Podkreśliła zwłaszcza potrzebę adekwatnego doboru statystyk do przedmiotu badań i charakteru danych.

W sesji popołudniowej uczestnicy zapoznali się z kolejnymi trzema wystąpieniami. Pierwszym z nich był wykład prof. dr hab. Marii Braun-Gałkowskiej oraz prof. dr hab. Stanisławy Steuden. Zaprezentowały one podsumowanie swoich badań nad projekcją niepokoju w rysunku. Autorki wskazały na specyficzne sposoby ujawniania niepokoju w rysunkach dzieci i osób dorosłych.

Następnie dr Agnieszka Gałkowska z Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie i dr Mariola Łaguna z KUL-u prezentowały wspólne badania nad rysunkiem „Ja wśród ludzi" jako metodą poznawania obrazu siebie, a zwłaszcza jego społecznych aspektów.

Przedmiotem ostatniego wystąpienia – dr Bogusławy Lachowskiej i prof. dr hab. Marii Braun-Gałkowskiej z KUL-u – była projekcja agresji w rysunku rodziny. Autorki przedstawiły analizę rysunków wykonanych przez dzieci z różnym poziomem agresji mierzonej za pomocą testu „Nastroje i Humory" Buss-Durke.

W trakcie konferencji odbyła się także interakcyjna sesja plakatowa. Forma prezentacji plakatowych pozwoliła w stosunkowo krótkim czasie zapoznać się z dorobkiem badawczym wielu osób. W sumie zaprezentowano na niej 26 plakatów przedstawiających zastosowanie rysunku projekcyjnego w badaniach psychologicznych i psychoterapii. Plakaty pokazały możliwości tej metody w poznawaniu różnorodnych problemów psychologicznych oraz w badaniu różnych grup wiekowych – nie tylko dzieci, dla których jest on naturalną formą ekspresji, ale także młodzieży i osób dorosłych. Ponieważ sesja miała charakter interakcyjny, uczestnicy konferencji mieli okazję do wymiany informacji i dyskusji z autorami plakatów. Dyskusje były tak ożywione, że godzina przeznaczona na sesję plakatową okazała się niewystarczająca.

Choć konferencja trwała tylko jeden dzień, to jej bogaty program pozwolił na poruszenie ważnych metodologicznie kwestii zastosowania rysunku projekcyjnego w badaniach psychologicznych. Podsumowując należy zauważyć, że intensywna wymiana myśli i wnikliwa analiza wyników badań utwierdziła uczestników konferencji w przekonaniu o niezwykłym bogactwie informacji płynących z badań psychologicznych, prowadzonych za pomocą rysunku projekcyjnego. Pokazała również możliwości zastosowania rysunku zarówno w badaniach, jak i w różnych formach pomocy psychologicznej.